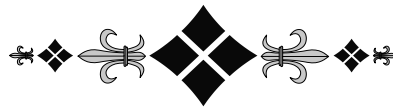

חוברת לימודים שבועית

כתה ז'

תשע"ח

תורת ה' תמימה

תלמוד תורה
משיבת
נפש

קרית ישמח משה
גני תקווה

נערך ע"י הרב דוד ויג

פרשת תרומה

ויקחו לי תרומה...מאת כל איש אשר ינדבנו לבו (כה ב)

הקשה רבי ישראל מצ'רקוב: א' למה נאמר "ויקחו" ולא "ויתנו"? ב' מה הפירוש "מאת כל איש אשר ינדבנו ליבו", כאילו מקבלים תרומות רק מנדיבי לב, הלא לקחו וקיבלו אז מאת כל איש ואיש באשר הוא? וענה: הרבה מידות בנותני צדקה יש שחושב בליבו: "אני הוא שנתתי תרומה למשכן, על ידי הוא נבנה", ומחזיק טובה לעצמו. זוהי המדרגה הגרועה. דרגה יותר טובה: מי שאינו מחזיק טובה לעצמו, אבל שמח ומאושר על כי זכה שחלק מבניית המשכן נעשתה בממונו. ואילו הדרגה הגבוהה שאין למעלה ממנה, זהו היודע ומכיר " כי ממך הכל ומידך נתנו לך", הממון אינו שלו ואין הוא נותן מאומה, אינו כי-אם שליח להעביר את הכסף למקום שהורה לו הקב"ה, אשר לו הכסף והזהב. והוא שמח רק על שזכה להיות שלוחו של הבורא... "ויקחו לי"- כי אין להם מה לתת, הריהם לוקחים איפה משלי ומעבירים לידיהם של אומני המשכן: "מאת כל איש אשר ינדבנו לבו"- זה האיש היודע כי מאומה לו בנתינה זו, מלבד עצם נדבת הלב.

כך היה רצון ה' שירימו למשכן מתוך הרגשה כזאת.....

זהב כסף ונחושת(כה ג)

החתם סופר ז"ל מוצא כאן רמז מפליא, שאותיות הן של שלש מילים אלה מרמזות על כל ימות השנה שישנה בהם קריאת התורה:

ז'-היום השביעי שבת. ח'-היום החמישי בשבוע. ב'-יום שני בשבוע. כ'-כיפורים. ס'-סוכות פ'-פסח, פורים. נ'-נרות חנוכה. ח'-חודש (בכלל זה גם ראש השנה, שגם הוא ראש-חודש). ש'-שבועות, שמיני עצרת, שמחת תורה. ת'-תענית. אין דבר שלא רמוז בתורה

אבני שוהם ואבני מלאים לאפד ולחשן(כה ז)

במרכז תל אביב היתה חנות דגים, שהפכה לכעין מקום מפגש. כאשר התבגרו בעלי החניות, תפסו ילדיהם את מקומם והחלו לנהל את החנות ביד רמה. ראשית הם החליפו ריצוף, התקינו ויטרינה מזכוכית בברכת דגים, תלו נברשות יפות, ואז הגיע תורו של השלט בחזית. הם החליטו שעליהם לכתוב: "כאן מוכרים דגים טריים מהים בכל יום מהבוקר עד הערב".

השלט הקודם התבלה. הם רצו משהו טוב ואיכותי. במפעל נודע להם שהזמנת שלט היא סיפור יקר. כל מילה עולה מאתים דולר. מכיון שהיו קמצנים החליטו לחסוך במילים. "כאן מוכרים דגים טריים מהים בכל יום מהבוקר עד הערב" הוא משפט ארוך מדי ויש לקצרו. והדיון החל "כאן" – המילה "כאן" ודאי מיותרת! "מוכרים" – ברור שבחנות מוכרים! "דגים טריים" – הרי כל תל אביב יודעת שאנו מוכרים דגים טריים. "מהים" – מהיכן הדגים מובאים אם לא מהים? גם מילה זו מיותרת. "בכל יום מהבוקר עד הערב" – ומה עושים בחנות? ודאי שהיא פתוחה מהבוקר עד הערב. החליט אחד האחים שהמילה היחידה הנחוצה היא "דגים" פרץ אחיו בעחוק ואמר: "הרי במרחק חמישים מטרים מכאן מריחים את הדגים!"

כלפי מה הדברים אמורים. תורתנו-תורת אלוקים היא. התורה מפרטת את כלי המשכן: מה היה סוג השמן שהשתמשו בו. מה לבשו הכהנים ועוד כהנה וכהנה פרטים. לשם מה מאריכה התורה כל כך? עלינו לדעת שאין מילה מיותרת בתורה, חלילה. אפילו לסדר המילים יש משמעות לדוגמה: בפסוקים שבהם מפורטות הנדבות למשכן, מופיעות אבני השהם ואבני המילואים אחרונות. שואל האור החיים הקדוש: מדוע כתבה התורה בסדר הזה, והרי האבנים הללו הן יהלומים! ואיך נמנו כאן לאחרונה, לאחר אריגי צמר העיזים וגלילי הפשתן, היריעות והעצים ששום מעט? ועונה ה"אור החיים" הקדוש ע"פ מדרש חז"ל שהאבנים הטובות ירדו לישראל מהשמים עם ירידת המן. וא"כ היתה זאת נרבה שהושגה בלא טורח ובלא יגיעה. וחשובה מתנה מועטת שהגיעה ביגיעה ובטורח מכל הלב והרצון, יותר מהמתנה היקרה ביותר שהושגה בקלות ובלא טורח! חשובה פרוטת העני וטוויית הנשים יותר מהון רב של עשיר שניתן כלאחר יד. כי "רחמנא ליבא בעיי" "נדבת הלב", והלב הוא המודד היחיד ליוקרתה של המתנה! מבט זה צריך להיות נקוט בידינו בכל שטחי החיים, ומיוחד במסגרת המשפחה: נתינה אינה נמדדת בשויה הממוני, אלא ב"נדבת הלב"

מזרת זלב טהור(כה לא)

הגמרא אומרת שהנר המערבי היה עדות לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל. לכאורה תמוה, הרי במקום שהיה הנר המערבי דולק היה אסור אפילו לישראל להכנס. לא כל שכן לנוכרי. ואם כן, איזה עדות יש כאן לכל באי עולם? השיב על כך הגאון רבי יצחק הוטנר, שהנר המערבי פעל שתתחזק הכרה זו שהשכינה שורה בישראל, בתוך ישראל עצמם. ובה במידה שהכרה זו מתחזקת בישראל, כך גם רואים כל באי עולם ש"השכינה שורה בישראל". כבר ידענו שכאשר בן תורה מתחזק בעניני האמונה, תפרוץ אמונה זו בעולם כולו ותגיע גם לגויים הרחוקים. סיפור מדהים, הממחיש את ההשפעה הגדולה שיש לנתינת מחמאות, הפועלת את פעולתה גם כאשר האדם המוחמא אינו אלה גוי או פושע פלילי מסוכן.

איש עסקים חרדי המתגורר בלונדון ביצע עסקה גדולה וקיבל את שכרו במזומן. בצאתו ממקום העבודה, היה במזוודתו סך של כמאה אלף שטרלינג. לאחר שצעד כמה עשרות מטרים התנפלו עליו שלושה גויים ודרשו לקבל לידיהם את כל הכסף הנמצא עימו. אנשים אלה ידעו מן הסתם על העסקה הגדולה שביצע, ועקבו אחריו וביקשו לשדוד את הסכום הגדול תוך איום על חייו. היהודי החרדי עשה חושבים והחליט לנסות ולפתח שיחה עם השודדים. הוא התבונן על פניהם וראה באחד מהם דמות "המנהיג". פנה אליו ואמר: "תראה אני רואה בך תכונות חיוביות מאד. אתה עושה רושם של אדם טוב ונימוסי, ואפילו אינטליגנטי ביותר. אמור לי אפוא, לשם מה דרוש לך כסף?... האיש הופתע מעצם השאלה אך השיב עליה: "אני זקוק לכסף כדי לקנות משקאות". והיהודי שלנו ממשיך ושואל: "כמה כסף עולים הדברים הללו?" "חמש לירות שטרלינג", השיב מנהיג קבוצת השודדים. הוציא איש העסקים החרדי סך של עשר ליש"ט והגישו לשודד. אמר לו: "הנה כך לך את הסכום הזה, כפול ממנה שביקשת והנחיני לנפשי... למרבה התדהמה, פעלו הדברים על ליבו של השודד. הוא לקח את השטר והורה לשני השודדים האחרים לעזוב את היהודי לנפשו. למחרת מגיע היהודי לבי הכנסת, באזור החרדי של לונדון, וליד השער מבחין במנהיג השודדים מאמש--- "הייתי בטוח שהוא הגיע כדי לבטל את העסקה שעשינו אתמול", יאמר לאחר מכן לבני משפחתו. אולם בתוך שניות ספורות התברר לו שהשודד בא במטרה אחרת לגמרי. הוא נופף בידו בשטר של חמר ליש"ט ואמר ליהודי הנדהם, "הנה העודף מהשטר שקיבלתי ממך אתמול"... תפס היהודי אומץ ושאל את

השודד הגוי שניצב לידו בפתח בית המדרש: "אני רוצה שתסביר לי את התהפוכות שחלפו עליך. אתמול רצית לשדוד אותי ולקחת את כל כספי, אחר כך הסתפקת בעשר ליש"ט, ועכשיו אתה עוד מחזיר לי עודף...". את דברי התשובה של הגוי יש להחזיר היטב אל נבכי הלב "אני בן עשרים ושבע", אמר הגוי, "ועד אתמול לא שמעתי מעולם שאני אדם טוב, לא שמעתי שאני עושה רושם של מישהו בעל תכונות חיוביות. אתה הוא הראשון בעולם שאומר את הדברים הללו, וההרגשה שלי היא שהתכוונת באמת למה שאמרת. לא אמרת את המחמאות הללו רק כדי להרוויח את כספך". "הגישה שלך שבת את ליבי עד שהחלטתי שלא מגיע לך שאגזול את כספך". "לכן אתמול הסתפקתי בשטר של עשר ליש"ט, ולאחר שקניתי את צרכי נשאר לי עודף, ברצוני להשיב לך גם אותו" --- סיפור זה שמענו מהגר"א טויסיג המכיר את בעל המעשה בלונדון.

ועכשיו נעשה חשבון: אם זה מה שמחמאה אחת יכולה לפעול על ליבו של גוי ולא סתם גוי אלא שודד מסוכן ואלים - מה רב יהיה ערכה של מחמאה שנעניק אנו לילדים, לחברים, לשכנים ולכל היהודים הסובבים אותנו... מדוע איפוא חוסכים אנו במחמאות?! האם נתינת מחמאה גוזלת ממך משהו? האם היא מעבירה את כספך ורכושך לאדם המוחמא? לשון הפתגם העממי כי "מחמאה אינה עולה כסף", נכונה כל כך במקרה זה, עד כי חבל שלא ליישם אותה על כל צעד ושעל בחיינו. אדם הרגיל להחמיא לסובבים אותו, צובר לעצמו אך ורק נקודות זכות לכל אורך חייו, וחבל להפסידן בשל שיקולים קטנוניים שאין ביניהם לבין המציאות ולא כלום. (ברכי נפשי)

"וזאת התרומה אשר תקחו מאיתם"

המגיד רבי מרדכי מטשרנובל הגיע באחת מנסיעותיו לעיר הגדולה ברוד. בכיכר העיר התאספו יהודים רבים לקבל את פני הצדיק. והנה מכריז הגבאי, שהרבי זקוק לסכום כסף גדול לעניין חשוב מאוד, ומי שיתרום את הכסף הרבי יתארח בביתו בשבת קודש, והוא אף יזכה להיות שכנו בגן עדן. כל הציבור נדהם מהכרזה זו, אך כאשר שמעו את הסכום העצום, הבינו שכנראה אין בכל העיר יהודי עשיר שיוכל לשלם סכום כסף כה גדול. לפתע צעק יהודי: אני נותן. הביטו לכיוון, וראו את העשיר הגדול ביותר בעיר מודיע שהוא נותן. אבל עשיר זה היה קמצן גדול, ומעולם לא פתח ידו לצדקה. הרבי ראה אותו והכירו, ואמר לו: בן

נעשה עסק, אתה תוותר לי על ההבטחה להיות שכני בגן עדן, ואני בתמורה לזה אברך אותך ואת צאצאיך בעשירות עצומה, יותר ממה שיש לך עתה. אך העשיר מודיע שעסק הוא עסק, ואין 'חרטות', הוא לא מוכן לוותר. בלית ברירה, עלה העשיר על מרכבתו של הרבי, וכיוון את הרכב לכיוון ביתו. בבית נכנס העשיר לחדר אוצרותיו, הוציא את סכום הכסף במזומן, ומסר אותו לרבי. לאחר מכן נטל עימו סכום כסף גדול, ויצא לשוק לערוך קניות לכבוד שבת קודש ולכבוד האורח החשוב שיהיה בביתו בשבת. כשהגיע העשיר לחנווני, קנה כמות גדולה של קמח. לידו עמדה אשה עניה, וביקשה כמות קטנה של קמח. מסר לה המוכר, וביקש ממנה את הכסף. אמרה לו האשה: אין לי. כעס החנווני: אם אין לך, מדוע ביקשת ממני לשקול לך קמח? שמע זאת העשיר, ואמר למוכר: אני אשלם בעדה. משם פנה העשיר למוכר הדגים, וגם שם הוא פוגש את האשה העניה, וגם שם הוא משלם עבורה. וכך בכל חנות שהוא מגיע, מיד מגיע לשם העניה ומבקשת לקנות אך אין לה כסף, והעשיר משלם בשבילה. שאל אותה העשיר: מדוע את באה לקנות אם אין לך כסף? סיפרה לו האשה: כי בעלה היה צדיק גדול, ובכל שבוע היה לוקח את הפרוטות שהרויח, ומחלק אותם לשני חלקים. חלק אחד להוצאות ששת ימי השבוע, וחלק שני להוצאות שבת קודש. אך לפני שבועיים בעלה נפטר. והיא נותרה עם כמה יתומים קטנים המבקשים אוכל. בתחילה היא המשיכה עם מנהג בעלה. אך לא נותרה לה אף פרוטה. ולכן החליטה שהיא תעשה את שלה, והשיי"ת יעשה את שלו... הסיפור נגע לליבו של העשיר, ומכיוון שפתח ידו לצדיק, נפתח ליבו, והוא נתן לה תרומה גדולה שיהיה לה להוצאות התקופה הקרובה בריוח, וכשיגמר תבטא אליו שוב. בשבת הסב הרבי על שולחן הגביר, ולפתע נפל הגביר והתעלף. ניסו להעירו, ולא הצליחו. סיפרו זאת לרבי, והרבי אחל לו רפואה שלימה. וב"ה אחרי כמה דקות סיפרו לרבי שהגביר התעורר. גם בשבת בבוקר התעלף בעל הבית באמצע סעודת שבת, ורק אחרי שהרבי בירכו, הוא התעורר. ושוב חזר המעשה בסעודה שלישית. אך הפעם הרבי לא בירך, אלא ישב תפוס במחשבותיו. ופתאום באו והודיעו כי בעל הבית נפטר. התדהמה היתה גדולה, אך הרבי ביקש להזמין את האלמנה, וביקש ממנה לספר מה קרה ביום חמישי האחרון. האלמנה סיפרה הכל, ואז המשיכה שבליל שבת ישבנו בבית, ואמרתי לילדי: הרי העשיר הזה האיר לנו את הבית. הבה נברך אותו שהקב"ה ישלם לו שכרו, ויכין לו מקום חשוב ומכובד בגן עדן.

אמר הרבי: בליל שבת, כשסיפרו לי על העלפון, התפללתי בעד האיש, ומיד הוטב לו. גם בסעודה בבוקר התפללתי למענו. אבל בסעודה שלישית באה אלי סבתא של העשיר מגן עדן, ואמרה לי: 'מה אתם רוצים ממנו? הרי הכינו לו מקום חשוב ומכובד בגן עדן, ומדוע אתה מעכב אותו... ולא יכולתי לסרב לה. כך קנה העשיר את עולמו בשעה אחת, וזכה לנחלה בלי מצרים.

"ועשית עֲלֵיכֶם כְּרוּבִים"

אומרת הגמ' שהכרובים הם מלאכים קדושים, ופניהם פני נערים. שאל רבי מאיר שפירא מלובלין: הרי בפרשת בראשית נאמר בתורה שהשי"ת גירש את אדם הראשון מגן עדן, "וישכן מקדם לעדן את הכרובים", ומפרש רש"י שם: 'מלאכי חבלה'. מתי הם מלאכים קדושים ומתי הם מלאכי חבלה? ותירץ: תלוי היכן הם נמצאים. אם הם בבית המקדש מעל ארון הקודש, סמוכים לתורה הקדושה, הם מלאכים קדושים. אבל אם הם מסתובבים בחוץ - ברחובות, הם מלאכי חבלה...

"ופניהם איש אל אחיו"

שואלים חז"ל: יש לכאורה סתירה בין שני פסוקים. אצלנו התורה אומרת: "ופניהם איש אל אחיו", ובהמשך נאמר: "ופניהם אל הכפורת", א"כ לאן היו מכוונים פני הכרובים, איש אל אחיו או אל הכפורת? ומתרצים חז"ל: שבזמן שעשו ישראל רצונו של מקום, היו הכרובים פניהם איש אל אחיו. אך בזמן שאין ישראל עושים רצונו של מקום, פניהם אל הכפורת. אך בעצם ידעו לאן פני הכרובים, הרי אף אחד לא יכול להיכנס לקודש הקודשים. אז מנין ידעו? ומסבירים המפרשים שכאשר היה נכנס הכהן הגדול לקודש הקודשים ביום הכיפורים בפעם הראשונה, והיה רואה שפני הכרובים הם אל הכפורת, כאילו מביעים ריחוק זה מזה, היה נבהל, יוצא ומרמז על כך לעם ישראל שבחוץ. וכמוכן מיד נשבר ליבם ושבים בתשובה. הכהן לוקח את דם הפר, ונכנס שנית לקודש הקודשים. ואם ראה שעדיין פניהם אל הכפורת, מופנים לצדדים, יצא נרעש וסיפר זאת, והתפילות בקעו וקיעים. שוב נטל את דם השעיר ונכנס בשלישית, ואם ראה שעדיין לא פעלו פיוס בין השי"ת לעם ישראל, כמוכן שנחילי דמעות נשפכו. וכשנכנס לקראת סוף היום פעם אחרונה, וראה שהשי"ת קיבל את תשובת עמו, שמחה

עצומה שררה. "אשרי איש שראה קהל רוגשים בבית קודשי הקודשים". יוצא שכל הנהגת הקב"ה כביכול בצורה של רוגז על עם ישראל, היתה כדי להשיבם למוטב.

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם"

שאל רבי יעקב יוסף מפולנאה בעל ספר 'תולדות': הרי אמרו חז"ל שמצוות התורה הם נצחיות. ואיך שייכות אלינו עתה מצוות בניית המשכן? ותירץ: חכמי האמת אמרו: כל אדם הוא עולם קטן. וכל יהודי צריך לבנות בליבו משכן לה', מקום להשראת השכינה. ואז תתקיים ברכת השי"ת: "ושכנתי בתוכם".

סיפור השבוע

"ועשו לי מקדש"

השי"ת צוה לבני ישראל במדבר לבנות לו בית שבו הוא ישרה את שכינתו. חלפו שנים, בנו את בית המקדש, אח"כ את בית המקדש השני, וגם הוא חרב. האם אנו מרגישים מספיק את חסרונו של בית המקדש?

שנים רבות חפו ההורים שיולד להם ילד. ב"ה הם זכו, ונולדה להם בת. ההורים אהבו את הילדה מאד. הם דאגו לה ושמרו עליה מכל משמר. גם הסבתא אהבה את הנכדה הזו יותר מכל הנכדים והנכדות שלה, כי קראו לילדה על שם אמה. בקצור, הילדה גדלה מפנקת מכל הפיוונים. מתנות רבות נתנו לה, וכל מה שבקשה קנולה. והיא אכן גדלה לשם ולתפארת. ביום ה'בת מצוה' שלה, העניקה לה הסבתא מתנה מיוחדת: טבעת נפלאה משפצת באבן שהם יקרה מאד. טבעת זו היתה שיכת לאמא של סבתא, ועוד קדם לכן, היא עבדה במשפחה מדור לדור. האבן היתה יפפיה, לבנה וצחה, בוהקת ומאירה. כל מי שראה אותה עמד משתומם על יופיה. הילדה התגאתה והתפארה בה לעיני חברותיה, ולא הפסיקה לבחן אותה ולהתענג עליה. אך יום אחד זה קרה. הטבעת אבדה. נעלמה ואיננה.

הצטערה הנערה, הצטערו אבא ואמא שלה, ויותר מכלם הצטערה הסבתא. הנערה הצטערה על האבן היפה כל כך, שמשכה את עיני כלם, ובגללה הרבה קנאו בה, ועתה היא איננה. אך אבא ואמא אמרו: מה מבינה הילדה ומה מבינות החברות, הינו יכולים לקחת זכוכית פשוטה מלוטשת, והילדות שאינם מבינות היו מתפעלות מהיפיה. אך האבן היקרה שהיתה בטבעת,

הייתה נדירה ומיוחדת מאד, ושוה הון תועפות, אוצר בלום היה לילדה, ועתה אין לה כלום. אף הסבתא, היא לא התניחסה ליפי של הטבעת, היא גם לא התניחסה למחיר. בשבילה הייתה הטבעת מזכרת מהוריה. אמא שלה ענדה אותה, סבתא שלה אחזה בה, דור אחר דור, והנה היא איננה, כמה חבל. אלו היו יודעים את האמת על הטבעת, שלא רק שהיא יפה, יקרה ובעלת ערך רגשי, אלא מי שעונד אותה, היא גורמת לו שימצא חן בעיני כל רואיו, דבריו נשמעים, ואף בבית המלכות מקבלים אותו וממלאים את בקשותיו, היו כלם לא רק מצטערים, אלא ממש נחרדים ונבהלים. כי כשהטבעת איננה, מי יודע כמה קשיים יהיו לנערה במשך החיים. זהו כמובן משל. והנמשל: יש באילו שמתפעלים מהיפי החיצוני של המטכן או בית המקדש. כל מי שלא ראה את בגני בית המקדש, לא ראה בגני נאה מימיו – אומרים חז"ל. פאר הכלים שהיובו, ממש כבוד שמים וחרדת קדש. יש מי שמתפעלים משפע הקדשה שירדה לעולם בזכות בית המקדש, כמה אשר ועשר הזה לעם ישראל בזכותו, כמה בריאות וארך ימים, כמה צרות ומחלות לא באו, כמה נסים וישועות פן באו. ויש הרואים בבית המקדש את מורשת הדורות של עם ישראל. במקום שהוקם בית המקדש הקימו אדם הראשון ונח מזבח, במקום הקדוש הזה העלה אברהם אבינו את יצחק בנו על גבי המזבח, באותו מקום הקריב שלמה המלך אלה עולות. זה נכון. הכל נכון מאד. אבל רק השי"ת לבדו יודע מה באמת היה בית המקדש בשביל עם ישראל. כמה טובה רוחנית וגשמית ירדה לעולם מהבית הגדול והקדוש הזה. ולכן אנו מתפללים: "מלך רחמן רחם עלינו, טוב ומטיב הדרש לנו, שובה אלינו בהמון רחמיה, בנה ביתך כבתחלה, וכונן מקדשך על מכוננו", במהרה בימינו אמן.

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם".

היה היה מלך רם ונשא, אציל וחכם, שאשתו – המלכה נפטרה לפתע פתאם, באשר היא עדין צעירה. גדול היה שיברו של המלך, והוא בכה בלי סוף. לא יכול היה המלך להתאושש מצעריו עד שהחליט לבנות לה קבר מפאר שפמהו עוד לא היה. הוא עזב את כל עניני הממלכה והתרכז רק בבניית הקבר. הוא למד את תורת ההנדסה והאדריכלות, הוא יצא לחפש מבנים יפהפיים במיוחד, חקר את חכמת בני קדם ולמד על הקברים שהם עשו. עד שבסוף הלמוד עמד ושרטט מבנה אדיר ומיוחד מאין כמוהו. אז הורה להרס שכונה שלמה שהיתה קרובה לקבר,

שִׁיחָהּ מְקוּם לְאוֹלָם הָעֵנֶק, כְּשֶׁהוּא כְּמוֹבֵן מִפְּעָה אֶת בְּעֵלֵי הַבָּתִּים וְהַמְגֻרְשִׁים שְׁבַמְקוּם, הוּא הֵבִיא לוֹחֹת שֵׁשׁ נְדִירִים מְקֻצְוֹת תֵּבֵל, וְשִׁכִּיּוֹת חֲמֻדָּה נִפְלְאִים. גְּנוֹת נִפְלְאוֹת שְׁבָהֶם פְּרָחִים נְדִירִים מִפִּיֲצֵי רֵיחַ מְשַׁכֵּר הוּא שְׁתֵּל סְבִיב, וּמֵהַגְּנִים הוֹבִילוּ שְׁבִילִים לְמֶרְכָּז הַגֵּן, שֶׁם נִצְבּוּ 4 מִגְדְּלֵי עֵנֶק עֲשׂוּיִים שֵׁשׁ שְׁחֹר בּוֹהֵק שְׁזוּר בְּעֲטוּרִים וְרוּדִים, הַמְשֻׁרִים אֲווִירַת הָדָר מִיַּחַד אֶף קוֹדֵר. בֵּין הַמְגְדְּלִים הָיוּ פִתְחֵי עֵנֶק מְקוּמְרִים לְאוֹלָם מְרַהֵב בְּיוֹפְיוֹ, מִצְפָּה כּוֹלוֹ בְּשֵׁשׁ שְׁחֹר-וֹרֵד, קֶרְנֵי הָאוֹר שֶׁנִּכְנְסוּ מִבְּעַד לְחִלּוֹנוֹת שְׁבִכְפַת הַשֵּׁשׁ הַגְּבוּוּהָ הָאִירוּ אֶת מִצְבַּת חֲלֻקַּת הַקְּבֵר שֶׁהִיְתָה בְּמֶרְכָּז מִצְפָּה בְּשֵׁשׁ לָבֵן בּוֹהֵק. הַמְבֻנָּה כּוֹלוֹ הַשְׁתַּקֵּף בְּבִרְכוֹת הַמַּיִם הַזֹּכִים שֶׁהָיוּ סְבִיבוֹ. שִׁבְעַת שָׁנִים עָמְלוּ הַמוֹנִי פּוֹעֲלִים לְבָנוֹת אֶת הַמְקוּם. הֵם בָּנוּ וְסִיתָתוּ, חָטְבוּ וְגִילְפוּ, צִפּוּ וְחִיפוּ, לָטְטוּ וְמִירְקוּ. הַתּוֹצְאָה הִיְתָה עֲצוּמָה, וְהַפְּכָה לְשִׁיחַת הַמְדִינָה. כּוֹלָם דִּבְרוּ עַל הַמְבֻנָּה הַנְּהַדָּר שֶׁיִּמְשֹׁף הַמוֹנִי מִבְּקָרִים. כְּשֶׁהִפֵּל הוֹשְׁלָם, בָּא הַמְלֶכֶךְ לְסִיּוֹר אַחֲרוֹן לְפָנָיו חֲגִיגוֹת פְּתִיחַת הָאוֹלָם. הוּא חָצָה אֶת הַשְּׁבִיל, נִכְנַס אֶל הַמְגְדֵּל הַגְּבוּוּהָ, נִעְמַד בְּפִתְחַת הַמְקוּמָר, וְהִבִּיט פְּנִימָה. הִפֵּל יָפָה, הִפֵּל נְהַדָּר, הִפֵּל מוֹשְׁלָם, אָבֵל... מִשֶּׁהוּ הַפְּרִיעַ לוֹ, מִשֶּׁהוּ צָרָם לוֹ, הָיָה לוֹ קֶשֶׁה לְהַחֲלִיט מָה. הוּא סָקֵר וּבִדָּק שׁוֹב וְשׁוֹב, וּמִצָּא אֶת הַפָּגָם: הִפֵּל שְׁחֹר-וֹרֵד, חוּץ מִדְּבַר אֶחָד לָבֵן וְשׁוֹנָה – הַקְּבֵר עֲצוּמוֹ. הוּא הִנִּיף אֶת יָדוֹ, וְקָרָא: סִלְקוּ מִכָּאן אֶת הַקְּבֵר, פָּנוּ אוֹתוֹ לְמְקוּם אַחֵר...הַסְּפּוֹר אוֹלֵי מוֹעֲזָע. אָבֵל הוּא רַק מוֹשֵׁל. הַנְּמֻשֵׁל: בְּפִרְשָׁה שְׁלָנוּ עֲזוּתָה הַתּוֹרָה לְהַקִּים מוֹשֵׁן מוֹזֶהָב בְּסוֹף וּנְחָשֶׁת, מִפְּאָר בְּמִיַּחַד. גַּם כְּאֲשֶׁר נִחְרַב בֵּית הַמְקֻדָּשׁ, אָנוּ מִצְוִים לְפָאֵר וּלְרוֹמֵם אֶת בְּתֵי הַפְּנִסֶת שְׁלָנוּ, הֵם בְּתֵי מְקֻדָּשׁ מְעֻט. וְלָמָּה לְפָאֵר? מִשׁוּם שֶׁבְּאֲרוֹן הַקֹּדֶשׁ מוֹנַח סֵפֶר הַתּוֹרָה שֶׁקִּבְּלָנוּ מִבְּרָא עוֹלָם. וְהוּא יָקָר לָנוּ כָּל-כָּף. אִזּוֹ מִדּוּעַ לְפַעֲמִים אָנוּ שׁוֹכְחִים מֵהַתּוֹרָה? מִדּוּעַ לְפַעֲמִים אָנוּ קָצַת מוֹזְלָזִים בְּחַמְשָׁ? מִדּוּעַ לֹא תִמִּיד אָנוּ שְׁמִים אֶת לְבָנוּ... נִחְשֵׁב עַל כָּף...

סדרת מצוה מהפרשה

מתלמוד תורה קרית הרצוג בני ברק

כל הזכויות שמורות

מצות עשה צ"ה בתורה בגן בית הבחירה

לְבָנוֹת בֵּית לְשֵׁם הַשֵּׁם שֶׁנִּהְיָה שֵׁם מְקַרְבִּים קָרְבָּנוֹתֵינוּ אֵלָיו וְשֵׁם תִּהְיֶה הָעֲלִיָּה לְרָגֶל בְּכָל שָׁנָה שְׁנָאֵמַר וְעָשׂוּ לִי מְקֻדָּשׁ וְזֹאת הַמִּצְוָה כּוֹלֶלֶת עִמָּה הַכֹּלִים הַצָּרִיכִים בְּבֵית אֵל לְעִבּוּדָה כְּגוֹן הַמְּנוּרָה וְכָל שְׂאֵר הַכֹּלִים כְּלָם. הַסְּפּוֹר הוּא עַל הַמְּנוּרָה הַטְּהוּרָה וְגִילְגוּלִיהָ בְּשָׁבִיָּה עַד לְגֻלְתָּהּ בְּיַד יִשְׂרָאֵל, וְגִיזָתָה.

בְּפִרְשַׁת הַשְּׁבוּעַ לְמִדְּנוּ עַל מַעֲשֵׂה הַמְּנוּרָה הַטְּהוּרָה, וְשִׁמְשָׁה הַתְּקֻשָּׁה בְּעֲשִׂיתָהּ וְאָמַר לוֹ הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁיִּשְׁלִיךְ כִּפּוֹר זָהָב לְאֵשׁ וְיִצֵּא מְנוֹרַת זָהָב שְׁלֵמָה. מְנוּרָה זוֹ מִבֵּית הַמְקֻדָּשׁ הַתְּגַלְגָּלָה עַד סוֹף בֵּית הַמְקֻדָּשׁ הַשְּׁנִי וּמִשָּׁם גָּלְתָה לְרוּמֵי וְאַחַר כָּף לְעוֹד מְקוּמוֹת עַד שֶׁנִּגְאָלָה עַל יְדֵי הַיְּהוּדִים וְנִגְנָזָה עַל יְדֵי סִימֹן מֵהַשְּׁמַיִם. לְהִלָּן הַסְּפּוֹר

שמנה דורות חלפו ממרד מתתיהו בן יוחנן הפהן גדול ביוונים וכבשום וחרזה המלכות לישראל. ואז רבו שני האחים הורקנוס ואריסטובלוס מי ימלוך. הורקנוס היה הגדול והיה אמור למלוך אך אריסטובלוס הקטן גם הוא רצה למלוך, ונתן שחד רב לפומפיוס שר צבא רומא שיבוא לעזרתו. טעות זו עלתה בתייהם של רבים ובחירות העם. שפיון שנתנה רשות לרומים לבוא הרגו ורצחו מכל הבא לידם וזרעו הרס וחרבן רב. בין השאר הגלו קבוצה נכבדה מאד לרומא.

הגולים סבלו הרבה עד שבעת מלך יוליאנוס הרומי שגודע פאוהב ישראל אפשר לאותם גולים להקים קהלה משלהם על גדות נהר סיבר הזורם דרך רומא. בזכותו החלו חיים יהודיים פורחים ברומא עד שהיתה אחת הקהלות הוותיקות ביותר בישראל. בחסות המלך הקימו פתי דין תלמודי תורה ועוד. נערים בוגרים שנפשמ חשקה בתורה היו נודדים לארץ ישראל ומשם לישיבות סורא ופומפדיתא שבבבל.

בעצם שלשה פעמים באו הרומים להלחם בירושלים פעמים הראשונות היו בהזמנה פרי להשפין שלום בין קבוצות, אך אזי לשלום שלהם הם הרגו רצחו וטבחו ללא רחם. (פעם ראשונה מה שהזכרנו קדם.) פעם השניה היתה בימי הורדוס המלך. שגלחם באנטיגנוס בן אריסטובלוס, והיה מתחזק בירושלים ובגני יהודה עמו. ויבא הורדוס אל סוסיוס שר צבא רומי ששלחו אנטיגנוס לעזרתו, ועמו חיל גדול מן הרומיים. ויעלו כלם וילחמו בירושלים קרוב לשנה אחת.

אז קמו בלילה עשרים יהודים מגבורי הורדוס, ושמו סולמות על החומה. ועלו עליהם הרומיים, והכו את השומרים שהיו ישנים, ורצו ושברו את שער העיר, ותלכד ירושלים. ובאו הורדוס וסוסיוס וכל חיל הרומיים בתוף העיר, והיכו הרומיים ביהודים מפה רפה, ולא חמלו על פחור ובתולה. עד שקצף הורדוס ואמר לסוסיוס: אם את כל העם תאכל חרב אני על מי אמלוך. ויעבר סוסיוס קול לאמר: כל ההורג נפש מנות יומת. רצו שרי סוסיוס אל ההיכל, ובקשו לפתחו ולראות את קדשי הקדשים. ולא יכלו. כי המלך הורדוס שלף את חרבו, ויעמד הוא ובחוריו לפני שער ההיכל ויברחו הרומיים. כי אמרו היהודים, טוב לנו שגמות ואל יראו הרומים סתרי השם: והפעם השלישית היה בימי אגריפס. כאשר באו אספסיינוס וטיטוס בנו מרומי על ירושלים, להפניעה תחת יד הרומיים. ושב אספסיינוס לרומא להתקטר שם, ונשאר טיטוס בנו. עד שגלפדה ירושלים, ונותצו חומותיה ושרפו בית השם. וכמו שזכר כל זה בספר יוסיפון: (אברבנאל דברים כ"ח- מ"ט)

יהודי רומא הצטיינו במעשה הצדקה ותמכו בעניי ארץ ישראל ביד רחבה ולא עוד אלא שבפעם השלישית בכבושו של טיטוס הרשע את ירושלים ושרפת בית המקדש והגליה המוגית של העם לרומא היו בגני קהלת רומא אלו שקבלו את פניהם של הגולים ועזרו להם להתבסס בארץ.

טיטוס האכזר רצה לרכש כבוד והכריח את גולי יהודה לשאת את המנורה הטהורה ששדד מבית המקדש ברחבות רומא כשכל העם מדיעים על נצחוננו. הכאב היה חר ועצום לאנשי הקהלה היהודית אך לא יכלו לעשות כלום מלבד לעזור לאחיהם השבויים להתאקלם בארצם ואכן את זה עשו. טיטוס ברב יהירותו בנה שער עצום שקיים עד היום [ונקרא שער טיטוס] בו יש תבליט של שבויי יהודה נושאים את המנורה כשכלל

לאויביהם. הרומים העריכו את כלי המקדש ובנו היכל רבתי שנקרא היכל השלום בו אכסנו את כלי בית המקדש ששרדו, ביחד עם ספונות המדה משאר ארצות פולל גנזי מלכים והיה למקור גאווה שנים רבות אצל הרומים.

חלפו שנים רבות ותמורות רבות חלו בעם הרומי. מצד אחד התרבות הרומית שגשגה והיא תפסה את המקום הראשון בין העמים התרבותיים, רבם ככולם היו אנשים מתורבתים ולא פרימיטיביים. אך בכל הקשור לעצמה וחוק, גלשה במורד. ומעם המושל בכפה, ומצביאי מלחמה מפרסמים. נשאר כחה דל ומדולדל, נמנעה להלחם מחמת חסר יכלת לנצח את אויביה. זה יומים שהבתים ברומא סגורים ומסגרים, הרחובות שוממים אין יוצא ואין בא. קולות וזעקות של מלחמה נשמעות באויר.

לאחרונה כבר כמה פעמים הגיעו קבוצות חיילים ברברים משבט ההונים עם ספינות לשלל שלל ולבוזו. הספינות חונות במרחק מסויים ומהם משלשלים דוגיות וחותרים מהר לחוף. שם מתאספים כצבא אחרי מפקד ומתנפלים על חניות ומחסנים שוללים מפל הפא ליד מעמיסים על הדוגיות, וכשמתמלאים חוזרים כולם ומסתלקים מהמקום. ומפליגים עם שללם לאפריקה. קשה לעמוד ולהלחם נגדם כי הם מהירים ואכזרים כשדים, שחורים ומהירים כקופים וכחיות טרה, מתנפלים בשאגות ובברבריות וכל העומד נגדם אחת דתו למות. אין בלבם רחמים על נער וזקן. בפעמים הראשונות נסו חיילי רומי להלחם עמם אך ספגו מפלה גדולה והרוגים רבים, לכן החליטו להתעלם בכאב מהנעשה שהרי בלאו הכי אין להם פתרון לדבר.

גם הפעם חשבו שיהיה כמו בפעמים שעברו אלא שהפעם הם הגיעו עם מאות ספינות, ואלפי חיילים ירדו לארץ החוף. הרומים היו מפתעים לגמרי ועד שקלטו שהפעם נלחמים על הבית עברו כמה שעות יקרות בהם התבססו בכל מרכז של העיר הבירה.

במצע חירום של הרגע האחרון גייסו הרומים את צבאם לנסבות להציל את מה שנתן אף עליונותם של ההונים היתה מרגשת בכל שעל עד שתוף יומים נכנע צבא רומא, וההונים התפנו לשלל את כל הדברים מהיכל השלום. למרות המלחמה והסגר של כל אחד בביתו בית הפנסת התמלא במתפללים כל אחד יושב במקומו ומחכים לתחלת התפלה, המתפללים מעיפים מבט לכיון מקומו של רבי טודרוס הריק, ומשתוממים, זה כבר שנים שרבי טודרוס נמצא בקהלה ואף פעם לא אחר לתפלה שימא קרה משהו... הרי זה עת חירום.

רבי טודרוס זה יליד ארץ ישראל היה וכיון שחובב תורה היה בהגיעו לבחורות גלה לבבל שהיתה אז מקור תורה שבעל פה ולמד בישיבת סורא שם גדל ונהיה לתלמיד חכם חשוב. ואלמלא נחמיה בנו שחלה במחלה מסתורית שרופאי בכל לא ידעו לרפאותה היה נשאר בבבל נטוע בבית מדרשם של גאוני הארץ.

אלא שרצה הקדוש ברוך הוא שדמות זו תגיע לרומא לכן הביא מחלה זו על בנו של רבי טודרוס וכיון ששמע על רופאי רומא המהללים מכר את כל אשר לו ונסע לרומא לבקש מזור למחלת בנו. וזו נמשכה ימים ושנים עד שהכרח לעסק לפרנסתו, אז הצליח השם דרכו ומשעלה והתבסס והפך להיות ראש הקהלה נשאר להשתקע שם. התפלה הסתיימה ורבי טודרוס נכנס נושף לבית הפנסת בלו סהרהורי ונגש לראשי הקהלה וכך ספר: באמצע הלילה ישבתי ללמוד אף ראשי לא היה צלול, הרגשתי מדי מתח באויר. מאחר והקולות נדמו

שכחתי לגמרי שיש עכשו מלחמה ויצאתי מביתי להתאווור. צעדתי הלוך וחזור באויר הלילה שקוע בסוגיא ולמזלי לא הייתה נפש תיה ברחוב כולל חיילים הונים, בשלב מסויים מצאתי את עצמי עומד מול היכל השלום ורואה שהוא מצף אורות לפידים רבים מאירים את האזור ועשרות חיילים מוציאים גנזים יקרים ומניחים ברחבה. הרגשתי מספר למקומי לא זזתי והבטתי שמה אראה שרידים מבית המקדש. ואכן לאחר כרבע שעה קפאתי במקומי הנה שני חיילים גברתנים מוציאים את מנורת הזהב של בית המקדש. המנורה שמשנה רבנו התקשה בעשייתה, המנורה שזרקה לאש ויצא בנס, המנורה עם גביעה וכפתורה ופריחה עומדת במרכז הרחבה שליד היכל השלום. רגלי שהיו מסומרות למקום נתקו ממקומם ואצו רצו לבין ההונים, לא חשבתי לאיזה סכנה אני מכניס את עצמי ורצתי בכל כחי עד שהגעתי לחייל ששומר על המנורה ושאלתי אותו לאן הם מביאים את הדברים, מרב הלם הוא ענה לי שהם מעמיסים את הפל על הדוגיות שמחפות להם ליד החוף להביאם לארצם באפריקה. שאלתי איפה המנהיג שלהם והוא הראה לי הנה שם, ואז הוא התאושש והתחיל לצעק מה אתה עושה כאן תתפסו אותו, אלא שאז אני כבר עמדתי ליד המנהיג והצעתי לו את הצעתי שאתן לו חצי מליון דינרים תמורת המנורה העומדת שם פי לגבי יש לזה ערך הסטורי. כששמע סכום עתק זה התבלבל לרגע, השקיף לכיון המנורה חשב ואמר: לא מנורה כזו צריכה לקשט את ארמון המלך. לא אמרנה בכסף. על אתר הכפלת את הסכום, אבל עתה כבר היה נחרץ יותר וצעק לא! לא אמרנה בכסף, הכפלת שוב את הסכום לשתי מליון דינרים, אבל אז צעק אם אינך מסתלק מכאן עוד רגע אתה נחתך לשנים, הרים את חרבו במהירות, ומיד ברחתי כל עוד נפשי בי. וזו הסבה שאחרתי לבית הפנסת. ועתה הבו עצה שהרי למרות הכאב העצום שהמנורה שבויה, כשהיתה שבויה ברומא עדין היא נמצאת בידי בני אדם מתרבתים, אך כמה יגדל הכאב שהמנורה הקדושה תפול לגלות נוספת לידי ברברים אלו שאין להם גם מנת משכל מינימלית לשמר חפץ יקר זה. מה נתן לעשות.

הצעות שונות הועלו והורדו ובית המדרש געש במרוקחה והנה נשמע קולם של רבי פלטיאל ורבי צמח מה יצא לנו מפטפוטי סרק, עלינו לפנות מיד לרב הזקן ולשאל בעצתו. קהל המתפללים פנה לעבר ביתו של הרב הישיש שמפאת חלשתו התפלל במנין פרטי בביתו. הרב נפעם עד עומק נשמתו מהבשורה המרעישה זיעזוע חזק עבר בו פשהבין שהמנורה הטהורה עומדת לפול בשבי פעם נוספת בידי ברברים שפלים. רסיסי דמע רותחים פכפכו מעיניו הטהורות וזלגו על זקנו הצחור. הרב השעין את ראשו על ידיו שהיו על השלחן והפליג בהרהורים ובשלב מסים פקח את עיניו ואמר: בני חביבי קשה למצוא עצה להוציא יקר מזולל כנראה זו גזירת שמים אשר רק במרום יודעים מדוע, אולם חובתינו היא ללוות את המנורה דרך כבוד. לכן רבי טודרוס עליך נאמר המתחיל במוצא אומרים לו גמור לך תברר מתי ילך המסע של המנורה לספינה, ואנו נצעד ביער הסמוך לכביש הראשי במרחק של מאה מטר ונלוח בלחש ובשקט את המנורה.

מיד עזב רבי טודרוס את המקום ושעט לכיון היכל השלום. במרחק חמשים מטר מההיכל עצר, עמד אחרי עזי עבות ותכנן את צעדיו הבאים. בצד שמאל רואה הוא חייל מצב כשהוא שומר על האזור ושועמום נבט מעיניו, החליט רבי טודרוס לנסות את מזלו. שלף חבילה של עוגיות טעימות והציע לחייל אם רוצה לטעם

משהו. השוחד עשה את שלו וכלאחר יד שאלו למי מחכים בהולכת הדברים ומתי מעבירים את הדברים. הלה הארץ וספר שהם מוציאים את כל התכולה ומינימים מה לקחת ומה להשאיר והפקדה היא שבלילה בשעה העשירית הם חייבים לצאת. עם המידע החשוב חזר לבית הרב. והרב מצידו שלח את שמש הקהלה להודיע לכל בני הקהלה שיתאספו במקום מסויים קרוב להיכל השלום בשעה תשע וחצי, כדי שיוכלו להתארגן ללוות את המנוחה.

אין להביא ילדים ועלינו לעודד בדממה שלא נתגלה שהרי אם נתגלה יתכן שיחשבו ההוגנים שזה נסיון למלחמה ויתנפלו עלינו, והירא ורף הלבב לא יראה ולא ימצא בחבורה. כמו כן הודיע הרב שהוא יצטרף גם למלוים למרות נסיון מחאות ראשי הקהלה לא ותר הרב ואמר שאינו יכול לתת הוראות לאחרים בזמן שהוא עצמו לא יבצע. ורבי טודרוס מצידו הלך להתפלל.

בערב בשעה היעודה עמדו כבר רוב הקהל מוכנים ללוות את המנוחה, שנים עמדו לצפות מתי יובילו את המנוחה שאז הקהל ילך יחד. רבים לקחו בכיסם מעט משקה ועוגיות, שהרי הדרך עד הנמל ארוכה היא והתהלוקה יכולה להמשך כמה שעות ובחירת קודש צפו להנתן האות. למרות האסור להביא ילדים הצליח נחמיה בנו של רבי טודרוס להשתחל ולבוא בין האנשים. לא הועילו בקשותיו של רבי טודרוס שיחזר הביתה כי נחמיה עמד על זה אני הבוגר בבני הקהלה וכבר הייתי נשלח לסורא אלמלא שעדיו לא הגעתי למצוות. לא אסלח לעצמי לעולם אם לא אתלונה אתכם ללוות את המנוחה.

בעודם מדברים והשלוחים חוזרים ומדווחים: קבוצה ראשונה של ההוגנים התחילה לנוע. מיד הסתדרו כל אנשי הקהלה, וכעבר שלש דקות ראו שהמנוחה מתחילה לזוז, מסע החלונה החל "ויחי בנסע הארון ויאמר משה... פזם הרב חרישית והקהל מלמל אחריו בלחש... קומה השם ויפוצו אויביו... השיירה צעדה לאור הלפידים ולכו בכל מקום שהצמיתה היתה דלילה יכלו הקהל לצפות במנוחה המכסה בעינים עורגות. אחר שעה של הליכה החליטו ההוגנים לנוח.

מיד הועלה רעיון להציע מעט משקה לחיילים אולי יסכימו להוריד את המכסה ויובילו הצבור לצפות במנוחה עצמה. נחמיה אמר מיד שהוא מתנדב בעוד אביו מנסה למונעו הוא כבר תפס כמה בקבוקים וסל תופינים ורץ לעבר החיילים, מזג להם משקה וכבר אותם בתופינים והם נהנו ממנו מאד ונתנו לו מלוא הפנים מטבעות זהב מתקופת פר כוכבא. רבי טודרוס שפחד על בנו רץ אחריו וקבל גם הוא מהחיילים מטבעות יקרות. אז הציע להם שבחנה הבאה יעמדו בצד שמאל ויורידו את המכסה לצד שמאל. ותמורת זה יתן להם משקה רב ותופינים רבים. הם סייגו את העסקה שיורידו את המכסה רק חמש דקות כדי שהמנהיג לא יתפס אותם.

מיד חזר רבי טודרוס לשיירה היהודית וספר על ההסכם. חיש מהר נאסף פמות יפה של משקה ותופינים וחכו בקצר רוח לתחנה הבאה, וכשהגיעה השעה רץ רבי טודרוס כחץ מקשת והשליש את המשקה לידי החיילים ואלו מצידם שמו את המנוחה בצד וגילו את צד שמאל. אין קץ להתרגשותם של היהודים והרב בראשם כשראו במו עיניהם את המנוחה הטהורה עד שפסו שוב את המנוחה. לאחר כחצי שעה נוספת הגיעו לסוף

היער וְשֵׁם פְּסָקוֹ מְלֻכָּת. הַהוֹנִים הָעֵלּוּ אֶת הַמְּנוּרָה לְדוּגִית וּמִשָּׁם לְאֲנִיָּה וְנִסְעוּ לְאַפְרִיקָה. הַמֶּשֶׁךְ יָבֹא בְּעֶזְרַת הַשָּׁם. מְקוּרוֹת: סֵפֶר בַּעֲקֻבוֹת הַמְּנוּרָה מֵאֵת הַסּוֹפֵר הַחֲרָדִי שְׁלֹמֹה בֶן דָּוִד

חידה מהמקרא בפרשה:

היכן היה במשכן?

בדים - אך לא מאריג חוטים? _____

כנר - אך לא לאכילה ולא בעזמת רחובות? _____

זר -- אך לא מפרחים? _____

בברכת שבת שלום

הרב דוד ויג

שאלות לשינון וזוזה

- (22) מה הם שני הכתובים המכחישים זה את זה? ואיך מתרצים את הסתירה?
- (23) עד איזה מקום בשולחן היה גבוה אמה וחצי? ומהו הסימן של זר הזהב? בשלחן?
- (24) באיזה מקום היתה המסגרת? ומה הפשט "ועשית זה זהב למסגרתו"? ומה הפשט "לעומת המסגרת...?"
- (25) מה הפשט "קערותיו"? איזה צורה היתה להם? כמו היו? ממה היו עשויות? ואיך השתמשו בכל אחד?
- (26) מה הפשט "זכפותיו"? וכמה כפות היו?
- (27) כמה חצאי קנים היו תחת כל לחם? למה עשו את זה? ומה המחלוקת בין חכמי ישראל?
- (28) מה הפשט 'סניפים'? ממה היו עשויות? ולאיזה דבר היו משמשים?
- (29) מה הפשט "אשר יוסך בהם"?
- (30) למה כתוב "תיעשה המנורה"? וכמה רגלים היו למנורה?
- (31) מה הפשט "משוקדים"?
- (32) כמה גביעים היו בכל קנה? כמה היו בקנה האמצעי? וכמה היה סך הכל?
- (33) כמה כפתורים וכמה פרחים היו במנורה?
- (34) מה היה גובה המנורה? ומה החשבון בזה?
- (35) מה הפשט "נרותיה"? "והאיר אל עבר פניה"?
- (36) מה היו משמשים המלקחיים והמחטות?
- (37) מה היה משקל המנורה? וכמה שקלים היה במשקל זה?
- (38) מה דורשים מהפסוק "מראה" - בקמץ?
- (39) מכמה חוטים עשו את יריעות המשכן? כל חוט כמה היה כפול? וכמה חוטים היה סך הכל?
- (40) מה הפשט "מעשה חושב"?
- (41) איך חיברו את חמשת היריעות? ומה הפשט "לולאות"?
- (42) מה הפשט "מקבילות הלולאות אשה אל אחותה"?
- (43) כמה היה אורך היריעות? וכמה היה רחבן אחרי שחיבר את עשר היריעות?
- (1) מה דורש רש"י מהפסוק: "ויקחו לי תרומה"? ומהו הלשון נדבה?
- (2) כמה פעמים כתוב כאן הלשון "תרומה"? ומה דורשים מזה?
- (3) איזה דבר מכל הדברים האמורים כאן לא בא בנדבה? ואם הביאו את הדבר בנדבה מה עשו בו?
- (4) מה הפשט "ותכלת וארגמן ותולעת שני"?
- (5) מה הפשט "ועזים"? ואיך יש הוכחה מהתרגום על זה?
- (6) מה הפשט "מאדמים"? ולמה אומר התרגום על הפסוק תחשים 'ססגונא'?
- (7) מאין היה לבני ישראל במדבר עצי שטים?
- (8) מה הפשט שמן למאור? ומה כוונת המילה "קטורת"?
- (9) מה עשו עם שמן המשתחה?
- (10) מדוע קראה התורה לאבנים: 'אבני מילואים'?
- (11) מה הפשט "ועשו לי מקדש"?
- (12) מה הפשט "ככל אשר אני מראה אותך"? ולאיזה פסוק הוא מחובר?
- (13) מה הפשט "זכן תעשו"? ומה ההוכחה של רש"י לפשט זה?
- (14) כמה ארונות עשה בעלאל? כמה כתלים היה לכל ארון? ועל איזה ארון עשה את זר הזהב?
- (15) על איזה דבר מרמז זר הזהב?
- (16) באיזה מקום עשו את הטבעות? וכמה טבעות היו?
- (17) למה נקראה התורה "עדות"?
- (18) מה היה שיעור העובי של הכפורת? ואיך עשו את הכרובים?
- (19) למה הוצרכה התורה לכתוב "ועשה כרוב אחד...", הלא כתוב כבר "ועשית שנים כרובים"?
- (20) כמה היה החלל בין הכרובים לכפורת?
- (21) למה כתבה התורה הפסוק: "ואל הארן תתן את העדות..."? ומה הפשט "ונועדתי"?

- 44) כמה היה אורך המשכן? כמה היה רוחבו? ומהיכן יודעים זה?
- 45) איך נתן את היריעות על המשכן בארכו וברחבו לפי רש"י ולפי הגמ' במס' שבת? ומה הראיה מהפסוק לשיטת הגמ'?
- 46) מה היו משמשים הקרסים? וממה היו עשויין הקרסים של היריעות התחתונות?
- 47) כמה היה אורך היריעות עזים? ומה היה רוחבו אחרי שחיבר חמש יריעות עם שש יריעות?
- 48) איך נתן את היריעות על המשכן באורכו וברחבו? כמה נכפל מהיריעה בצד מזרח ובצד מערב? וממה היו עשויין הקרסים של יריעות עזים?
- 49) למה נקרא צד מערב 'אחורי המשכן'?
- 50) כמה כיסויים היו למשכן חוץ מהיריעות התחתונות והיריעות עזים? וממה היו עשויים?
- 51) למה כתוב 'ועשית את הקרשים? ומה הפשט עומדים'?
- 52) כמה היה אורך כל קרש? מה היה רוחבו? וכמה היה העובי?
- 53) כמה ידות היה לקרש אחד? וכמה היה גובה ורוחב ועובי של כל יד? וכמה היה בין יד ליד?
- 54) מה הכוונה ברש"י: 'היה חורץ את הקרש וכו' והניח רבע רחבו מכאן ורביע רחבו מכאן'?
- 55) כמה היה גבהו וארכו ורחבו של כל אדן ואדן?
- 56) כמה היה העובי של שפת כל אדן? ולמה היה צריך להיות שהיד תהיה חרוצה כמדת רוחב שפת האדן?
- 57) מה הפשט 'משולבות' ולמה היו משופין ראשיהן?
- 58) כמה קרשים היו בצד מערב? ואיך היו מונחים שני הקרשים שעשו למקצעות?
- 59) מה הכוונה בפסוק 'והיו תואמים מלמטה'?
- 60) מה היו משמשים הטבעות של הקרשים?
- 61) איך הכניסו את הטבעות בקרשים? ומה הוא ספיקו של רש"י?
- 62) כמה בריחים היו בכל צד?
- 63) כמה היה אורך כל בריח עליון ותחתון בצפון ודרום ומערב?
- 64) באיזה מקום בגובה הקרשים היו הבריחים האלה?
- 65) איך חברו את הבריחים העליונים והתחתונים לקרשים? ואיך צפו את הבריחים זהב?
- 66) איזה לשון הוא פרוכת? ואיך חברו את הפרוכת לעמודים?
- 67) כמה היתה ארכה וגבהה של הפרוכת?
- 68) באיזה מקום באורך המשכן היתה פרוסה הפרוכת?
- 69) מה לומדים מהפסוק 'ונתת את הפרוכת תחת הקרשים'?
- 70) באיזה מקום הניחו את השלחן? וכמה היה רחוק מהדופן?
- 71) באיזה מקום הניחו את המנורה? וכמה היה רחוק מהדופן?
- 72) באיזה מקום הניחו את המזבח הזהב? ובאיזה חצי היו כולם נתונים?
- 73) כמה היה גובהו של המזבח החיצון?
- 74) ממה היה עשוי המסך? ומה הפירוש מעשה רוקם?
- 75) מה הפשט 'סירותיו' 'לדשנו', 'יעיו'?
- 76) מה הפשט 'מכבר' וממה היה עשוי?
- 77) מה הפשט 'כרכב' ולמה היה משמש?
- 78) לפי המ"ד שהיה עשר אמות גובה המזבח, כמה היה גובה היסוד? כמה היה מהיסוד עד למכבר? מה היה גובה מכבר? מה היה גובה הכרכב? וכמה היה מהכרכב עד למעלה?
- 79) באיזה צד של המזבח היה הכבש? עד היכן הגיעו רגליו? וכמה היה בין הכבש למזבח?
- 80) מה הפשט 'נבוב לוחות'?
- 81) איך היו עשויים הקלעים? מה הראיה מהתרגום על זה? ואיך חברו את הקלעים לעמודים?
- 82) מה הפשט 'וחשוקיהם כסף'?
- 83) כמה היה אורך ורוחב החצר?

למה כתבה התורה "ואדניהם נחשת"?	(87)	כמה עמודים היו בכל צד? ומה היה רוחב השערה?	(84)
למה היה גובה המחיצות של החצר?	(88)	למה כתבה התורה הפסוק, כל עמודי החצר...	(85)
מה הפשט "יתדות"? למה היו משמשים היתדות?	(89)	מחושקים כסף?	
ומה היה רש"י מסופק בזה?		על איזה מקום מתכוונת התורה שהיה "חמשים בחמשים"?	(86)

שאלות ממפרשי התורה

- א. מתי ציווה השי"ת את משה רבינו על בניית המשכן? ומדוע ציווה לבנות? (אבן עזרא פרק כ"ה פסוק א').
- ב. מה עשו אם 'הכסף' (לא עובר לסוחר, אלא כסף ממש) שבני ישראל נדבו למשכן? (שם פסוק ג').
- ג. מהיכן היה לבני ישראל עצי שיטים במדבר? (שם פסוק ה', ד"ה זעצי שיטים).
- ד. מה הכוונה "ונתתה על ארבע פעמתיו"? ומה למד מפסוק זה האבן עזרא? (שם פסוק י"ב).
- ה. מדוע יש במילה: "תיעשה המנורה" י' מיותרת? (שם פסוק ל"א).